DEN EUROPÆISKE UNIONS
DOMSTOL

Domstolens **dom**
i sag C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanţelor Publice og Curtea de Apel Bucureşti og i sag C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito m.fl.

Pressemeddelelse nr. 120/26

Luxembourg den 8. september 2026

Ansvar for tilsidesættelse af EU-retten: Domstolen præciserer betingelserne for, at en borger kan opnå erstatning som følge af en retsafgørelse, der er i strid med EU-retten

Den bekræfter bl.a., at den tilsidesatte bestemmelse skal tillægge borgerne rettigheder, og at den nationale domstols fejlagtige undladelse af at anmode Domstolen om en fortolkning af denne bestemmelse kan bidrage til at fastslå ansvaret

I to domme afsagt i dag uddyber Domstolen sin retspraksis vedrørende medlemsstaternes ansvar for tilsidesættelser af EU-retten begået af en national domstol i sidste instans ved at præcisere rollen for tilsidesættelsen af pligten til præjudiciel forelæggelse. I en rumænsk sag gør Domstolen det således klart, at et sådant ansvar kun kan pålægges, hvis tilsidesættelsen af forelæggelsespligten er ledsaget af en tilsidesættelse af en anden EU-retlig bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder. Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag, idet de omhandlede regler vedrørende den nøjagtige identificering af landbrugsarealer forfølger målet af almen interesse om at beskytte Unionens finansielle interesser. I en portugisisk sag havde de omhandlede regler, som blev anvendt forkert i en dom fra 2009 fra den øverste nationale domstol, faktisk et sådant formål, idet de beskytter arbejdstagerne i forbindelse med overførsel af en bedrift. Domstolen bemærker, at det påhviler den forelæggende ret at undersøge, om denne dom udgør en tilstrækkelig kvalificeret tilsidesættelse af EU-retten, hvilket er en af betingelserne for, at en medlemsstat ifalder ansvar for en tilsidesættelse af nævnte ret begået af en af dens retsinstanser, der træffer afgørelse i sidste instans. Den fremhæver imidlertid visse elementer, som den betegner som afgørende for denne vurdering, hvilket tyder på, at denne betingelse faktisk er opfyldt i hovedsagen.

I sag C-163/24 ansøgte en rumænsk landbruger i 2007 om landbrugsstøtte for et areal på 264,71 ha. Efter en kontrol vurderede den kompetente rumænske myndighed, at det reelle støtteberettigede areal kun var på 180,62 ha, og afslog landbrugerens ansøgning. De forskellige søgsmål til prøvelse af denne afgørelse blev forkastet, idet appeldomstolen i Bukarest i 2012 havde afslået at anmode Domstolen om en fortolkning af forordningen om det integrerede system for forvaltning og kontrol af landbrugsstøtte [1]. Landbrugeren anlagde herefter en erstatningssag mod den rumænske stat vedrørende tilsidesættelse af EU-retten. I forbindelse med en appel forelagde den samme appeldomstol i Bukarest endelig Domstolen et spørgsmål navnlig om, hvorvidt det oprindelige afslag på præjudiciel forelæggelse var af en sådan karakter, at det kunne medføre, at den rumænske stat ifaldt ansvar.

I sag C-293/24 gjorde ansatte i det portugisiske flyselskab Air Atlantis, der blev afskediget i forbindelse med selskabets likvidation i 1993, gældende, at Transportes Aéreos Portugueses i forbindelse med en »overførsel af en bedrift« [2] som omhandlet i direktivet om overførsel af virksomheder havde overtaget en del af selskabets aktiviteter. De anmodede derfor om at blive integreret i sidstnævnte selskab. I 2009 afslog øverste domstol, Portugal, at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende begrebet »overførsel af en bedrift«, hvorefter den stadfæstede de lavere portugisiske retsinstansers forkastelse af de ansattes søgsmål. De ansatte anlagde derefter

ved retten i første instans i Lissabon et erstatningssøgsmål mod den portugisiske stat for en tilsidesættelse af EU-retten, som kan tilregnes øverste domstol. Idet denne ret i første instans havde forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse, fastslog sidstnævnte i 2015 dels, at en overførsel af en bedrift faktisk havde fundet sted i det foreliggende tilfælde, dels at øverste domstol burde have foretaget en præjudiciel forelæggelse [3]. På trods af denne dom forkastede de portugisiske domstole, der realitetsbehandlede sagerne, de ansattes søgsmål, bl.a. med den begrundelse, at Domstolen i sin dom støttede sig på en retspraksis vedrørende begrebet »overførsel af en bedrift« efter dommen fra 2009 fra øverste domstol, Portugal. Efter at have modtaget en ekstraordinær revisionsappel anmodede øverste domstol endelig også Domstolen om at tage stilling til, hvorvidt den holdning, som øverste domstol havde indtaget i 2009, udgjorde en tilstrækkelig kvalificeret tilsidesættelse af EU-retten, der kunne medføre, at den portugisiske stat ifaldt ansvar.

Hvad angår betingelserne for, at en medlemsstat ifalder ansvar for tilsidesættelse af EU-retten, bemærker Domstolen, at borgere, der er af den opfattelse, at de har lidt skade, har ret til erstatning, når tre kumulative betingelser er opfyldt: Den EU-retlige bestemmelse, der er tilsidesat, har til formål at tillægge dem rettigheder, tilsidesættelsen af denne bestemmelse er tilstrækkeligt kvalificeret, og der er en direkte årsagsforbindelse mellem denne tilsidesættelse og den lidte skade. Dette princip finder ligeledes anvendelse, når tilsidesættelsen skyldes en afgørelse truffet af en ret, hvis afgørelser i henhold til de nationale retsregler ikke kan appelleres.

I sag C-163/24 bemærker Domstolen derfor, at når der er tale om tilsidesættelsen af forpligtelsen til at forelægge præjudicielle spørgsmål, kan en medlemsstat kun ifalde ansvar, **hvis denne tilsidesættelse ledsages af en tilsidesættelse af en anden EU-retlig regel, som har til formål at tillægge borgerne rettigheder. En tilsidesættelse af denne pligt til forelæggelse er nemlig ikke i sig selv tilstrækkelig til, at en medlemsstat ifalder ansvar.** I den foreliggende sag giver den pågældende bestemmelse i forordningen om det integrerede system for forvaltning og kontrol af landbrugsstøtte således for det første ikke en landbruger, der ansøger om støtte, nogen ret, idet denne bestemmelse udelukkende har til formål at beskytte Unionens finansielle interesser. For det andet tillod de betingelser, hvorunder den pågældende rumænske landbruger havde handlet, ham ikke at påberåbe sig en EU-retlig bestemmelse, der er indeholdt i en anden forordning, som omfatter tilfældet en undskyldelig fejl.

I sag C-293/24 fastslår Domstolen, at de pågældende bestemmelser i direktivet om overførsel af bedrifter faktisk har til formål at tillægge borgerne rettigheder, således at den første betingelse for, at den portugisiske stat ifalder ansvar som følge af øverste domstols afgørelse fra 2009, er opfyldt. Hvad angår den anden betingelse om en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af EU-retten, der er begået af den pågældende retsinstans, henviser Domstolen til tre omstændigheder, som den anser for at være afgørende. For det første konstaterer Domstolen, at den løsning, som den havde valgt i sin dom fra 2015, allerede fremgik af retspraksis forud for afgørelsen om afslag fra 2009 fra øverste domstol, Portugal, idet denne var behæftet med en kombination af fejlfortolkninger af EU-retten. For det andet udgør det i den foreliggende sag ligeledes et indicium for en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af EU-retten, at øverste domstol, Portugal, afveg fra de anvisninger, der fulgte af retspraksis forud for denne afgørelse fra 2009, uden at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen, trods sin forpligtelse i denne henseende til at gøre dette. For det tredje kunne denne øverste domstol ikke være uvidende om, at overensstemmelsen med EU-retten af den metodologiske fremgangsmåde, som den anvendte i denne afgørelse, specifikt var kernen i den anmodning om præjudiciel afgørelse, der på det tidspunkt verserede for Domstolen, hvilket godtgør, at den pågældende nationale retsinstans' tilsidesættelse af EU-retten var uundskyldelig. På baggrund af disse forskellige forhold **forekommer dommen fra 2009 således at være behæftet med en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af EU-retten, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve**, hvilket ligeledes gælder **årsagsforbindelsen mellem denne tilsidesættelse og den skade, der kræves erstattet af de tidligere ansatte hos Air Atlantis i hovedsagen**.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge EU-Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden

af en EU-retsakt.

Retten har kompetence til at behandle anmodninger om præjudiciel afgørelse, der udelukkende vedrører 1) det fælles merværdiafgiftssystem (moms), 2) punktafgifter, 3) toldkodeksen, 4) tariferingen af varer i den kombinerede nomenklatur, 5) kompensation og bistand til luftpassagerer ved boardingafvisning eller ved forsinkelse eller aflysning af transportydelser eller 6) systemet for handel med kvoter for drivhusgasemissioner. Domstolen har kompetence til at behandle alle andre anmodninger om præjudiciel afgørelse.

Hverken Domstolen eller Retten træffer afgørelse i den nationale tvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens eller Rettens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen. Fremstillingen af de faktiske omstændigheder og retsforskrifterne vedrører den relevante periode og er baseret på sagens akter.

Dommene og eventuelt et resumé heraf (sag C-163/24 og sag C-293/24) offentliggøres på webstedet CURIA på dagen for afsigelsen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Jarosław Zasada ✆ (+352) 4303 2793.

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »Curia Web TV« og via »European Broadcasting Service« ✆ (+32) 2 2964106.

Følg Domstolen online!

[1] Kommissionens forordning (EF) nr. 796/2004 af 21.4.2004 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem som omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitiks ordninger for direkte støtte og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere.

[2] Rådets direktiv 77/187/EØF af 14.2.1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om bevarelse af arbejdstagernes rettigheder i tilfælde af overførsel af virksomheder, driftssteder eller dele af driftssteder.

[3] Domstolens dom af 9.9.2015 i sagen Ferreira da Silva e Brito m.fl., sag C-160/14 (jf. ligeledes pressemeddelelse nr. 96/15).